

Bir İletişim Türü Olarak Yazılı İletişim: Üniversite Öğrencilerinin Mektuplarına Yönelik Nitel Bir İnceleme

SELÇUK İLETİŞİM

DERGİSİ 2021;

14(2): 723-753

doi: 10.18094/JOSC.865684

Mikail Batu, Akan Yanık

ÖZ

Mektuplar tür olarak, kurgusal olmaması ve gerçek hayat hikâyeleri içeren güvenli veriler sunması nedeniyle sosyal bilimler alanında çok değerli psikanalitik materyallerle alan araştırmacılarının dikkatini çekmektedir. Bu çalışma T.C. Darülaceze Başkanlığı bünyesinde bakım hizmeti alan yaşlı sakinlerle Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü öğrencilerinin mektuplarını ele alarak en çok hangi metaforların kullanıldığını, en çok hangi konulardan ve aile üyelerinden bahsedildiğini, hangi duygulara odaklanıldığını ve son olarak kadın ve erkek öğrencilerin yaklaşım farklılıklarını analiz etmektedir. Çalışmada, ele alınan 437 mektup dijital ortama aktarılıp Maxqda 2018 programı kullanılarak kodlanmış, betimsel ve içerik analizleri gerçekleştirilmiş ve art alanda var olan eğilimler ve gömülü bağlantılar bulunmuştur. Analizlerde öğrencilerin iç benliklerine ilişkin ayrıntılara girmeyip daha çok günlük hayatlarıyla ilgili betimlemelere başvurdukları görülmüştür. Pozitif duyguların negatif duygulardan iki kat fazla olduğunun belirlendiği araştırmada özellikle psikolojik faktörlerin bedensel rahatsızlıklarla veya iyi oluşla betimlenmesi ve hobi edinme konusunda çok az mesajın olması dikkat çekicidir.

Anahtar Sözcükler: İletişim, İletişim Türleri, Yazılı İletişim, Mektup, İçerik Analizi

MIKAIL BATU

Doç.Dr.

Ege Üniversitesi

mikail.batu@hotmail.com

ORCID ID: 0000-0002-6791-0098

AKAN YANIK

Doç.Dr.

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

akanyanik@gmail.com

ORCID ID: 0000-0001-6231-1822

SELÇUK İLETİŞİM DERGİSİ 2021; 14(2): 723-753

doi: 10.18094/JOSC.865684

Geliş Tarihi: 20.01.2021 Kabul Tarihi: 05.03.2021 Yayın Tarihi: 25.04.2021

Written Communication as a Type of Communication: A Qualitative Analysis of University Student's Letters

JOURNAL OF SELÇUK
COMMUNICATION 2021;
14(2): 723-753
doi: 10.18094/ JOSC.865684

Mikail Batu, Akan Yanık

ABSTRACT

As a literary genre, letters are invaluable psychoanalytic material for social sciences since they are not fictional and provide reliable data that include real-life stories. The present study was conducted on the letters written by Aegean University, Faculty of Communication, Department of Public Relations and Publicity students to elderly residents of The Republic of Turkey, Directory of Almshouses (Darülaceze) and aimed to analyze the most frequently utilized metaphors, topics, emotions and the most frequently mentioned family members, and finally, the differences between the approaches of female and male students. In the study, 437 letters were digitized, coded with Maxqda 2018 software, descriptive and content analyses were conducted on the letters, and trends and correlations embedded in the background were determined. It was observed in the analyses that the students did not go into the details about their psychology and mostly described their daily lives. In the study, where positive emotions were observed twice as much when compared to negative emotions, the fact that psychological factors were especially described by physical ailments or well-being and there were only a few messages about hobbies was a significant finding.

Keywords: Communication, Communication Type, Written Communications, Letter, Content Analysis

MIKAIL BATU

Assoc. Prof.

Ege University

mikail.batu@hotmail.com

ORCID ID: 0000-0002-6791-0098

AKAN YANIK

Assoc. Prof.

Aydın Adnan Menderes University

akanyanik@gmail.com

ORCID ID: 0000-0001-6231-1822

JOURNAL OF SELÇUK COMMUNICATION 2021; 14(2): 723-753

doi: 10.18094/ JOSC.865684

GİRİŞ

İletişim, “insanların doğrudan veya dolaylı olarak duygularını ve düşüncelerini bireyden bireye, bireyden gruba, gruptan bireye, gruptan gruba, toplumdan gruba veya toplumdan topluma, yazı, konuşma ve görsel iletişim araçlarıyla bilinçli olarak aktardığı ve bir bağ oluşmasını sağladığı, anlaşılabilir ve dinamik bir mesaj alışverişi sürecidir” (Batu & Kalaman, 2018, s. 28). İletişimin evrilme sürecinde bireylerden oluşan toplum (Kalaman & Çelik, 2019, s.426), kendi içinde anlaşılabilirliğe ulaşmaya vardığı sesli (sözlü) simge düzenlerini, diğer bir ifade ile dilleri geliştirmiştir. Birincil iletişim sistemi olan dil ile insanlar ve toplumlar karşılıklı anlayış, işbirliği ve kabul görme olarak sıralanan iletişim, etkileşim ve ilişki yapılarını kurmuş ve medeniyetler yaratmıştır. Fakat bu yapıların sürdürülebilirliği, yapısal bilginin yeni nesillere aktarımı ve kaynak ile alıcılar arasındaki coğrafi mesafelerin artması gibi konular dilin sahip olduğu kapasiteyi aşmıştır. Bunun yanı sıra bilgilerin sadece insan hafızası gibi kısa ömürlü ve zaman zaman güvensiz bir kaynakla aktarımı da başta unutma ve manipülasyon olmak üzere çok çeşitli problemleri meydana getirmiştir. Bu nedenle insanoğlu yarattığı toplumsal düzeni ve medeniyeti sürdürülebilmek ve sahip olunan entelektüel bilgiyi de yeni nesillere aktarabilmek için sözlü dil sistemini, işaretler ve görsel simgelerle yeniden oluşturmuş ve ikincil bir iletişim sistemi olarak ifade edilebilen yazıyı geliştirmiştir (Poe, 2019). Milattan önce 3000’li yıllara kadar dayandırılan yazının icadı, birçok çalışmaya ve genel kaniye göre, insanlık tarihinin ilk bilgi devrimi olarak görülse de (Dara, 2000; Okurer, 1967; Sever, 2015) sözlü dilin yarattığı etkileri ve dönüşümleri yok saydığından kusurlu bir yorum olduğu düşünülebilir. Şüphesiz ki yazılı iletişimin kalıcılığı, tekrara kolaylıkla izin vermesi, saklanabilmesi, aktarılması gibi özellikleri (Altınöz & Parıldar, 2000, s. 11) sadece sosyal değil merkez ile taşra arasındaki siyasal ve dinsel örgütlenme biçimlerini de büyük oranda dönüştürmüş ve devrimsel etkisi çok daha büyük olmuştur.

Yazılı iletişim, yalnızca insanoğlunun kişisel, meslekî veya toplumsal yönüyle ilgili duygu ve düşüncelerini (Aktaş & Gündüz, 2011; Tutar, 2002) veya yaşadıkları olaylar karşısındaki izlenimlerini (Okurer, 1997) belirli kurallar içinde aktarması (Göçer, 2010) değil bireyin düşüncesini, kavrama yeteneğini, fikirlerini organize etme ve anlatım becerisini geliştiren önemli bir iletişimsel eylemdir (Applebee, 1984). Yazılı iletişimin bu geniş doğasına odaklanan ve iletişimin temel bileşenleri arasındaki farkları ortaya koyan Emig (1977), yazmanın en etkili ve uzun ömürlü iletişim biçimi olduğunu aktarmaktadır. Yazmayı etkili iletişim biçimi yapan temel nokta, yazma eyleminde bilgiyi söyleme ve

dönüştürme modelleri aynı anda çalışmakta (Bereiter & Scardamalia, 1987) ve kişinin hafızasında depolanan bilgi hem dışsallaştırılmakta (Nonaka, Toyama, & Konno, 2000) hem de eşzamanlı olarak geliştirilebilmektedir. Planlı, plansız, revize ederek ve bağlantı kurarak yazma modelleri içinde (Klein, 2000) gerçekleşen bu anlam oluşturma ve anlatım sunumu yazarın kendi zihinsel yapısı içinde doğmakta, alıcının kapasitesine göre revize edilerek geliştirilmekte (Lemke, 1990) ve koşulların veya zamanın ruhuna göre tematik bir desenle sunulmaktadır. Dolayısıyla, yazılı iletişimde anlatımın sağlıklı şekilde gerçekleşebilmesi sözlü iletişimden çok daha fazla kuralı ve sorumluluğu gerektirmektedir. Diğer bir deyişle yazarın sahip olduğu amacı, düşünceyi ve fikri hitap edilen kişilerin zihinsel kapasitesine ve kültür düzeyine göre ifade edebilmesi (Kantemir, 1997) ve bu ifadeyi zengin kelime hazinesi ile güçlendirip doğru dilbilgisi incelikleriyle vurgulayarak (Okurer, 1967, s. 52) akılda kalıcı hâle getirmesi beklenmektedir. Bu temel yazma kapasitesiyle kelimeler, cümleler ve paragraflar bütün olarak bir araya gelmekte (Sever, 2015) ve dış yapı (tür), içyapı (anlatım), imla (yazım) ve noktalama gibi dört özellik ile (Okurer, 1967) bütünün güzelliği sağlanmakta diğer bir ifadeyle güzel yazı hedefi gerçekleştirilmiş olmaktadır.

Yazılı iletişim, taşıdığı bazı özellikler nedeniyle sözlü iletişimden ayrılmaktadır. Öncelikle, sözlü iletişimde cümle yapıları karmaşık bir söz dizimi içermesine rağmen (Tutar, 2002) genellikle çok zengin bir sözcük dağarcığıyla oluşturulmamaktadır. Sözlü iletişim konuşmacının doğaçlama performansı olduğundan sıklıkla devrik, yarım bırakılmış, tekrarlı ve ana konudan ayrılan cümlelerle karşılaşılabilir fakat bu iletişim içinde çok fazla rahatsızlık vermeyebilir. Söylenilen sözün düzeltilmesinde ve anlamın tam olarak aktarılmasında tekrarlar, ses tonu, mimikler ve jestler etkili olmaktadır. Bu özellikler içinde sözlü iletişimin en önemli avantajı, dinleyicinin anlamadığı noktayı sorarak iletişimdeki akışı eş zamanlı bir biçimde düzenleyebilmesidir. Sözlü iletişimin bu özelliği karşısında yazılı iletişim, dili görselleştirerek anlatımın kısa zamanda yok olmasına neden olmaktadır (Gürdal, 2008). Yazılı iletişimde genellikle metnin üretimi ile tüketimi farklı zaman dilimlerinde ve mekânlarda olmaktadır (Günay, 2007). Dolayısıyla yazılı iletişim, iletişime engel olan zaman ve mekân sorunlarına karşı çözüm sunması için tasarlanmıştır. Bu tasarım içinde yazar, metnini oluşturmak için yeterli zaman bulabildiğinden yazılı iletişimdeki dilin daha özenli olması beklenmektedir (Dara, 2000, s. 78). Bu nedenle yazılı iletişimin en önemli avantajı, yazarın yazısı hakkında düşünme fırsatı bulması ve bu geniş zaman dilimi içinde yazısında düzeltme, ekleme, çıkarma ve yeniden yazma olanağına sahip olmasıdır. Sözlü iletişimde bu önemli avantajlardan

bahsetmek mümkün olmamaktadır. Fakat bu avantaj nedeniyle yazılı iletişimin gelişmiş, kurallı ve düzenli bir söz dizisine sahip olması ve çok daha zengin bir sözcük dağarcığı ile oluşturulması beklenmektedir (Özdemir, 1967). Yazılı iletişimde en büyük dezavantaj kaynak, alıcısının okuma sonrası anlık tepkilerini görememekte ve hem alıcı hem de kaynak akışa göre iletişimi düzenleyememektedir. Diğer bir ifade ile sözlü iletişimin aksine, okuyucunun anlayamadığı bir içerik için kaynağa anlık soru sorma olanağı bulunmamaktadır (Günay, 2007, s. 32). Fakat günümüzde çoğunlukla elektronik ortamlarda gerçekleşen yazılı iletişimde bu sorun giderek yok olmasına karşın yazılı iletişimin her türünde sorunun tamamen son bulması imkânsız gibi görülmektedir. Yazılı iletişimle ilgili son olarak vurgulanması gereken husus, bu iletişimdeki içeriklerin sorumluluk (sosyal) ve yükümlülüklerinin (hukuki) daha fazla olmasıdır. Yazılı iletişimin sadece yazılı, somut, kanıtlanabilir, saklanabilir ve farklı zamanlarda yeniden yorumlama yapılabilir özellikleri nedeniyle değil psikanalitik bir çıktı olması da ciddi sorumlulukları gerektirmektedir. Amerikalı ünlü iletişimci Dale Carnegie'nin "Söyleyeceğiniz sözü yazmak, sizi düşünmeye ve düşüncelerinizi tasfiyeye sevk eder" sözünde vurgulandığı üzere soyut ve özel düşüncelerin, sözlerin ötesine geçip yazı ile ifadesi, düşüncelerin tasfiyesine neden olmakta ve sadece düşünceleri değil art alanda bulunan çok özel fikirleri ve inançları da karşıdakine aktarmaktadır. Sözlü iletişimde sıklıkla dile getirilen "ben bunu kastetmedim" veya "aslında sen yanlış anlamışsın" gibi iletişim kazaları yazılı iletişimde çok az meydana gelmektedir. Bunun nedeni yazarına geniş bir zaman ve düşünme fırsatı sunması ve büyük bir sorumluluk gerektirmesidir. "Söz uçar yazı kalır" atasözünde yazıya atfedilen anlamın önemi de bu gerçek üzerine kuruludur.

Yazılı iletişim, çok fazla türü kapsamaktadır. "Kitaplar, mektuplar, basın bildirimleri, yönergeler, raporlar, tutanaklar, makaleler, yazılı basılı notlar, el ilanları, ve sanal ortamdaki" (Küçük, 2017, s. 130) içerikler en sık kullanılan yazılı iletişim türleridir. Bu çalışmada yalnızca özel mektuplar konusuna ve öz olarak niteliklerine değinilmektedir. Arapçadan Türkçeye geçen ve yaygın olarak kullanılan "mektûb" kelimesinin Türkçe ve Farsça'daki karşılıkları "betik (bitig)" ve "nâme"dir (Demiray, 1998, s. 564; Devellioğlu, 2013, s. 724). Mektuplar uzaktaki bir kişiyle iletişime geçmek, haberleşmek, olayları ve izlenimleri aktarmak veya istek, dilek, duygu ve düşünceleri, tek yönlü veya karşılıklı aktarmak amacıyla yazılan ve genellikle zarf içerisinde gönderilen imzalanmış kâğıt anlamına gelmektedir (Doğan, 2015, s. 537). Mektuplar, çoğunlukla iki kişi arasında gerçekleşmesi nedeniyle gizlilik unsuru taşımakta; ancak bu durum mektup türlerine göre değişebilmektedir. Genel olarak mektupların özel, edebi, resmi ve açık

mektuplar olarak dört farklı türü bulunmaktadır. Bu çalışmada da ele alınan özel mektupları sadece aile, eş, dost, akraba, arkadaş veya meslektaş ile sınırlamamak gerekmektedir. Ayrıca duygusal yakınlık hissedilen bir yabancıya da özel mektup yazılabilir. Özel ve samimi bir yönü olan bu mektuplar yazarının en saf ve içten duygularıyla oluşturulmuş öznel bir anlatım ve iç yansımasıdır (Bozkurt, 2017, s. 497). Özel mektuplarda her konu ele alınabilir ve sınırlama getirilmez. Bu sınırsız konuya değinme özgürlüğü başta iletişim amacı taşıyan mektubun işlevini değiştirmekte ve tekrar eden yazma sürecinde zamanla duygusal paylaşımı ortaya koyan edebi bir yazınsal türe dönüşmesini sağlamaktadır. Mektupta kullanılacak üslup ve dil önce yakınlık ve samimiyet sonra da tarafın kültür ve bilgi seviyesine göre ayarlanabilmektedir. Mektuplar giriş bölümünde alıcıya uygun bir hitapla başlamakta ve mektubu yazan kişinin kendi durumu hakkında verdiği bilgiyle devam etmektedir. Gelişme bölümünde, söylenilmek istenenler veya arzular ayrıntısıyla aktarılmaktadır. Sonuç bölümü ise selam, saygı veya duyulan hasreti ifade eden cümleler ile tamamlanmaktadır. Mektuplar diğer tüm medya ortamlarında olduğu gibi sadece içerik ve üslupla değil mevcut biçim ve yapısıyla değerlidir. Yazının güzel ve okunaklı olması, kâğıdın temiz ve düzenli olması, gerektiğinde hissedilen duygu ve düşünceyi aktaran bir resim, çizim veya nesne ile dikkat çekici hale getirilmesi biçim ve yapıyı güçlü kılmaktadır.

Sonuç olarak mektuplar taşıdığı özellikler nedeniyle sosyal bilim çalışmaları için çok değerli psikanalitik materyaller sunmakta ve araştırmacıların dikkatini çekmektedir. Ayrıca kurgusal olmaması ve gerçek hayat hikâyeleri içerdiği için sosyo-kültürel yapıya ilişkin güvenli veriler sunması büyük önem taşımaktadır. Şüphesiz ki bireyin cümle hatalarıyla, dilbilgisi kullanımıyla, yazı stiliyle, sözcük dağarcığıyla ve duygusal vurgularıyla öz değerlendirmesini içeren mektuplarda, kişinin bilinçaltı ve motivasyonunu anlayabilir ve karakter analizi için psikolojik değerlendirmeler yapılabilir. Fakat kişilerin, toplumların, coğrafyaların, zamanın ve vakaların ruhunu ortaya koyan mektuplar üzerinde araştırma yapmak büyük bir emeği gerektirmektedir. Bu araştırma için analiz edilen mektupların oluşturduğu koleksiyonları tasnif etmek, gruplandırmak, içeriklerdeki önemli kelimelerin frekanslarını ortaya koymak, özel analiz yazılımı bilgisini ve uzun zaman alan bir süreci zorunlu kılmıştır. Ele alınan mektuplar, iletişim uzmanları tarafından, yazılı iletişim perspektifi ile değerlendirilmiş, somut ve soyut vurgular ortaya konulmuştur.

AMAÇ VE YÖNTEM

Yeni iletişim teknolojilerinin gelişmesi ile beraber, 21. yüzyılda yeni araçlar üzerinden dünyanın teknolojiye sahip farklı noktalarına anlık ve düşük maliyetle ulaşılabilir. Gün geçtikçe sosyal hayatı daha çok etkileyen teknolojik gelişim, iletişim şekillerini doğrudan etkilemekte, geleneksel iletişim ortamlarının kullanımını ve kişilerin geleneksel iletişim ortamlarında yazma istek ve becerilerini azaltabilmektedir. Bu çalışmanın amacı Ege Üniversitesinde lisans eğitimi alan halkla ilişkiler öğrencilerinin geleneksel iletişim ortamlarından biri olan mektuplar üzerinden iletişim kurarken en çok hangi soyut ve somut metaforlar kullandıklarını saptamaktır. Çalışmanın soruları ise aşağıda yer almaktadır:

- Halkla ilişkiler öğrencileri yazılı iletişim kurarken en çok hangi amaçlarından bahsetmektedir?
- Halkla ilişkiler öğrencileri yazılı iletişim kurarken ailelerindeki en çok kim ya da kimlerden bahsetmektedir?
- Halkla ilişkiler öğrencileri yazılı iletişim kurarken kültürel konulara yönelik hangi ayrıntılardan bahsetmektedir?
- Halkla ilişkiler öğrencileri yazılı iletişim kurarken arkadaşlık ilişkilerine yönelik bahsettiği konular nelerdir?
- Kadın ve erkeklerin yazılı iletişim kurarken birbirlerinden farklı olarak ele aldığı konular nelerdir?

Yukarıdaki amaca ulaşmak ve soruların yanıtlarını bulmak için öğrenciler tarafından kâğıda yazılan mektuplar, dijital ortamda word belgelerine dönüştürülerek Maxqda 2018 programına aktarılarak analiz edilmiştir.

Araştırmanın Yöntemi

Mektupların incelenmesinde nitel analiz yöntemi çerçevesinde doküman incelemesi yapılmış, içerik ve betimsel analiz kullanılmıştır. Tümdengelimci bir yolun takip edildiği içerik analizi (Tanrıverdi & Köksal, 2019, s. 250) ile metinsel veriler temelinde farklı temalar arasındaki tutarlı kalıp ve ilişkileri tanımlamak ve neyin dışarıda kaldığını saptamak mümkündür (Güçlü, 2019, s. 168). İçerik analizi sürecinde toplumdaki eğilimleri, metinler arasında gözden kaçabilecek alt bağlantıları saptamak, var olan tabloya derinlemesine bakmak amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda belli miktarda verinin sistemli bir şekilde incelenip belli tema, varsayım ve anlamlar çıkarılması sağlanmaktadır (Akay, 2019; Leedy & Ormrod,

2005; Neuendorf, 2017). Betimsel analizde ise önceden elde edilen veriler, çalışmanın amacı ve yöntemi çerçevesinde belli temalar kapsamında özetlenmekte ve yorumlanmaktadır (Tanrıverdi & Köksal, 2019, s. 250). Bir çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve bulguların yorumlanması betimsel analizin dört aşamasını oluşturmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2011, s. 224).

Bu çalışmada, Maxqda 2018 programında kodlanmış kavramlar, içerik analizi ve betimsel analiz çerçevesinde ele alınmış, ilgili tematik kodlamalar yapılmış, art alanda var olan eğilimler ve gömülü bağlantılar bulunmaya çalışılmış, soyut ve somut kodlarla metaforlar belirlenmiştir. Daha önceden word belgesi olarak hazırlanan veriler, analiz için Maxqda programında yapılan dijital kodlamalarla arayüz içerisine alınmış (Baş & Akturan, 2017, s. 193) programın olanakları ile amaca uygun şekiller oluşturularak analiz verilerinin somut olarak görülmesi sağlanmıştır.

Araştırmanın Evreni, Örneklemi, Kısıtlılığı ve Dahil Edilme Kriterleri

Çalışmanın evrenini, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü kapsamında 0804002832013.1 kodla okutulan Topluma Hizmet Uygulamaları dersindeki 97 öğrencinin yazdığı 845 mektup oluşturmaktadır. Mektuplar yazılmadan önce İstanbul Darulaceze Başkanlığı Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Şube Müdürü ile görüşülmüş ve talep doğrultusunda konunun detaylarının belirtildiği e-dilekçe gönderilmiştir. Kurumun öğrenciler tarafından gönderilecek mektupları resmi kararlar kabul etmesinden sonra Darulacezeden mektup gönderilecek kişi listesi istenmiştir. Dijital ortamdan gönderilen liste ders yöneticisinin kapısına asılarak öğrencilere, mektup gönderecekleri kişileri isim listesinden seçmeleri duyurulmuştur. Bu seçimin öğrencilere bırakılmasının nedeni, mektubu alan kişinin kadın veya erkek olmasına öğrencilerin karar vermelerinin istenmesidir. Böylelikle yazılacak mektuplarda doğal davranılacağı düşünülmüştür. 20/10/2017 tarihinden sonra mektuplar verilen adrese gönderilmeye başlanmıştır. Yazılan her mektup öğrenciler göndermeden önce ders yöneticisi tarafından okunmuş ve ders yöneticisinden "gönderebilirsiniz" izni alındıktan sonra postaya verilmiştir. Bahsedilen mektup gönderim süreç basamakları "resmi olarak yürütülen ve öngörülemez bir krizin önüne geçmek için" oluşturulmuştur. Dönem boyunca önce ders yöneticisinin okuması sonrasında mektup gönderimi sürecine devam edilmiştir.

Dâhil Edilme Kriterleri: Bir öğrencinin en az dört mektup yazmış olması ve mektupların 10 satır ve üzerinde olması dâhil edilme kriterleridir.

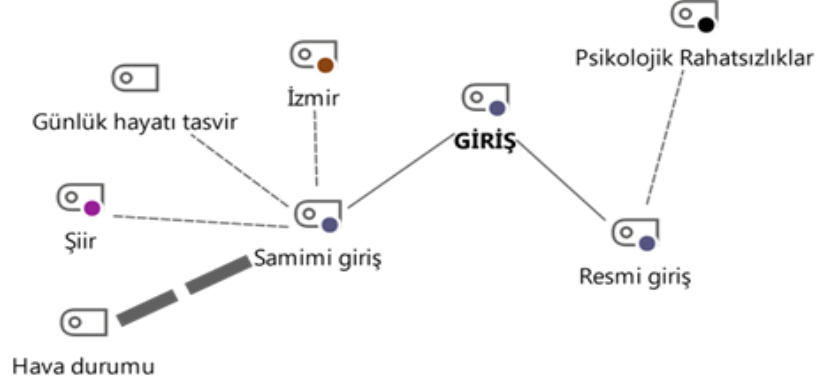
Çalışmanın Örnekleme: Çalışmanın dâhil edilme kriterleri doğrultusunda 437 mektup çalışmanın örneklemini oluşturmuştur.

Çalışmanın Kısıtlılıkları: Çalışmanın kısıtlılıkları vize veya final sürecine kadar düzenli yazılmayan veya eksik olan mektupların kabul edilmemesi, yazılan mektupların belirlenmiş bir kuruma gönderilmesinin ve haftalık olarak yazılmasının istenmesidir.

BULGULAR

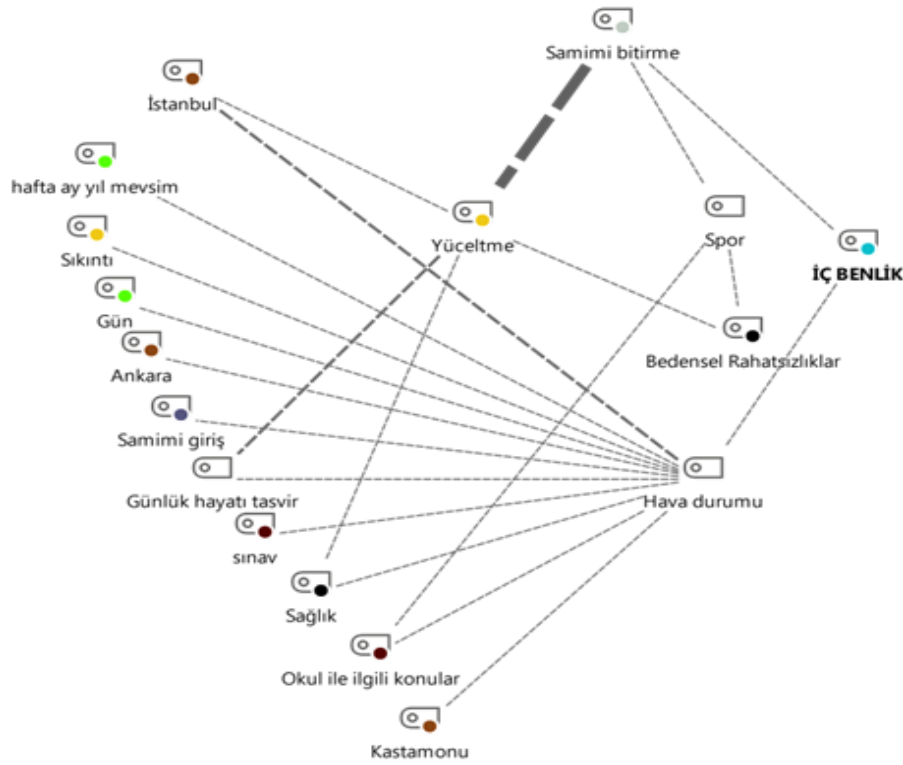
Değerlendirilecek mektuplar vize ve final sınavları öncesi öğrencilerden kâğıt mektup olarak toplanmıştır. Sonrasında tüm mektuplar word belgesinde yazılarak dijital ortama aktarılmıştır. İlgili word belgeleri Maxqda 2018 programında mx18 uzantılı formatla kaydedilmiş ve Maxqda 2018 programında açılmıştır. Daha sonra harf kodlu mektuplar teker teker incelenerek temalar oluşturulup kategori ve kodlar belirlenmiştir. Giriş, İç Benlik, İletişim, Eğitim, Günlük Hayat, Aile, Hissedilen Duygu, Kültür, Sağlık, Doğa/Hayvan, Zaman, Teknoloji, Şehir/Ülke, Sonuç olmak üzere 14 ana tema belirlenmiştir. Giriş 425, İç Benlik 16, İletişim 41, Eğitim 114, Günlük Hayat 247, Aile 80, Hissedilen Duygu 196, Kültür 109, Sağlık 43, Doğa/Hayvan 38, Zaman 88, Teknoloji 14, Şehir/Ülke 243, Sonuç 348 olmak üzere toplam 2002 kodlama yapılmıştır.

Giriş: Mektuplarda, 425 kez selam metni kullanılarak yazıya başlanmıştır. Giriş metinlerinde "Sevgili büyüğüm", "Bambaşka olaylarla yine ben", "Sevgili M. Amca", "M. Amcacığım" gibi 244 kez samimi, "Merhabalar", "Merhaba Nasılsınız", "Merhaba M. Hanım", gibi 181 kez resmi içeriğe sahip giriş cümlesi kullanıldığı görülmüştür. Giriş metinlerinin içeriğine bakıldığında samimi içeriklerin resmi içeriklerden daha fazla olması dikkat çekmektedir. Bu durumun Anadolu kültüründen kaynaklandığı düşünülebilir. Ek olarak "samimi" kategorisinde geçen metinlerde kullanılan içeriğe bakıldığında, gerçek hayatta görülmemiş birisi için Türkçedeki "...cığım" eki gibi aşırı samimiyet ifade eden eklerin kullanılması dikkat çekicidir. Ayrıca samimi girişlerde en fazla hava durumundan, resmi girişlerde psikolojik rahatsızlıklardan bahsedilmesi, samimi cümlelerde kişinin dışındaki faktörlere, resmi girişlerde kişinin kendisine yönelik içerik sunduğunu göstermektedir.

Şekil 1 Giriş Kod-Teori Modeli

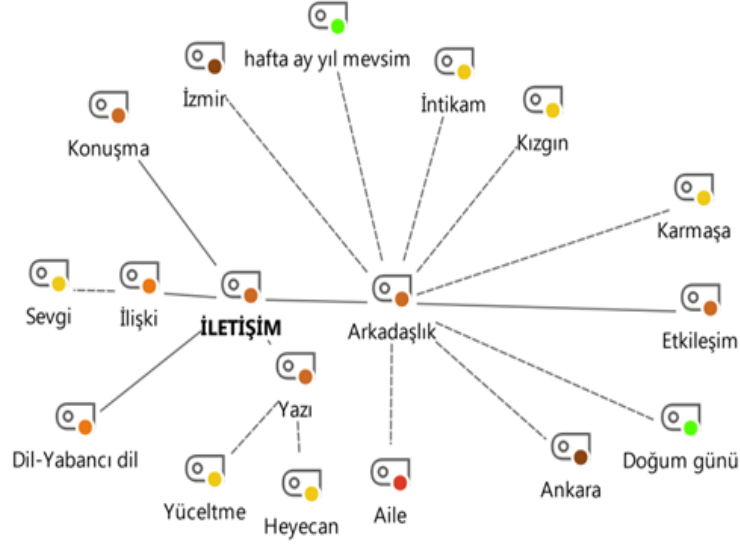
İç Benlik: Öğrencilerin mektuplarında 16 kez iç benliklerine ilişkin cümleler kurdukları görülmektedir. “Hayatın koşuşturması içinde yuvarlanıp gidiyorum. Bazen durup zaman ne kadar hızlı geçmiş dediğim anlar oluyor”, “En önemlisi de kendinle yüzleşirsin, geçmişinle buluşursun... Hayallere dalıp ‘ne güzel günlerdi’ ya da ‘keşke öyle değil de böyle olsaydı’ dersin”, “Aslında bir yanım çabuk geçsin istiyor, bir yanım geçmesin. Çabuk geçsin istiyorum çünkü bir an önce okulumu bitirip mezun olmak istiyorum. Hayatımı nasıl sürdüreceğim belli olsun istiyorum” gibi içerikler bulunmaktadır. İç benlik Kod Teori Modeline bakıldığında; öğrencilerin konuşmalarında en fazla samimi bitirme ve hava durumu kategorilerinde iç benliklerini aktardığı görülmektedir. Samimi bitirme kategorisinde yoğunlukla yüceltmenin yapıldığı, yüceltmenin en fazla günlük hayat tasviri içerisinde geçtiği söylenebilir. İç benlik aktarımının en fazla yer aldığı hava durumu içerisinde İstanbul’dan bahsedildiği anlaşılmaktadır. Bu durumun İstanbul’dan gelen öğrencilerin sayıları ile ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Şekil 2 İç Benlik Kod-Teori Modeli

İletişim: İletişim teması altında arkadaşlık-etkileşim (26), yazı (11), konuşma (1), ilişki (2), dil-yabancı dil (1) olmak üzere beş kategori oluşturulmuştur. Toplam 41 kodlamanın yapıldığı iletişim temasında en çok arkadaşlık-etkileşim ile (26) yazı (11) kategorilerinde kodlama yapılmıştır. Arkadaşlık kategorisinde “Son bir haftadır arkadaşlarımdan ve ailemden çok güzel hediyeler ve mesajlar aldım”, “Günün sonrasında ise çok sevdiğim bir arkadaşım ile sahilde dolaşma ve zaman geçirme fırsatım oldu. Fakat en uzun zamanı kitapçada geçirdik. Biz kitapçıya gitmeyi çok seviyoruz” gibi içerikler kullanılmıştır. Yazı kategorisinde ise “Eminim siz benden daha fazla mektup yazmışsınızdır, eskiden ve bu duyguyu çok daha iyi bilir anlarsınız”, “Mektup ile insanlara ulaşmak siz de takdir edersiniz ki nostaljik bir hava oluşturuyor”, “Yazarken benim çok hoşuma gidiyor. Sanki günlük yazıyormuşum gibi, biriyle dertleşiyormuşum gibi geliyor...” benzeri içerikler kullanılmıştır. İletişim kategorisinde ise “Aldığınız her mektup farklı bir duygu uyandırıyor içinizde”, “Bu hafta size son mektubumu yazıyorum”, “Yeni bir mektubum ile daha karşınızdayım...” gibi içerikler kullanılmıştır. İletişim temasında arkadaşlık kategorisi öne çıkmaktadır. Arkadaşlık ilişkilerinde ise İzmir, Ankara, hafta ay yıl mevsim, intikam, kızgın, karmaşa, doğum günü ve aile kodları üzerinde durulan kavramlardır. İletişimde yazı kategorisinde yüceltme ve heyecan duygularının ağırlıklı olduğu görülmektedir. İlişki kategorisinde ise sevgi kavramının kod olarak

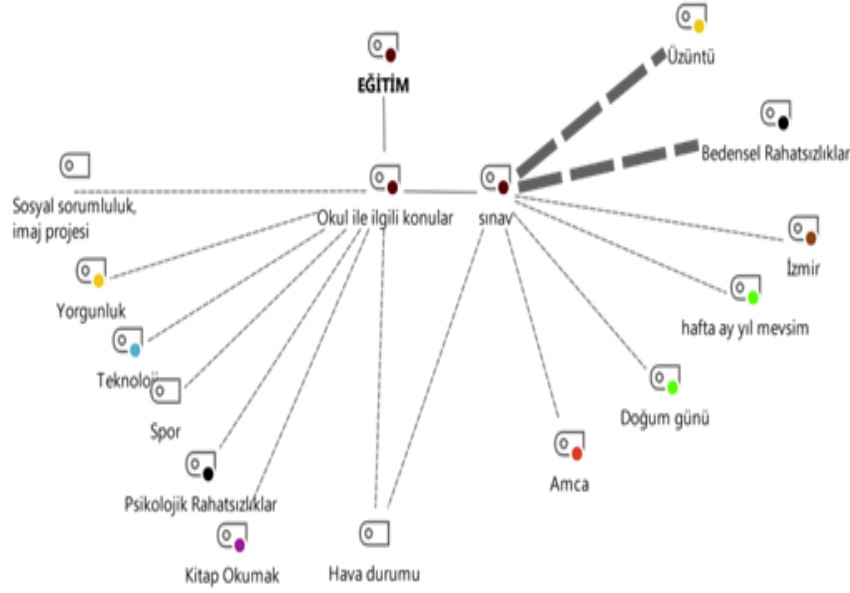
görüldüğü saptanmıştır. Öğrencilerin yaşları düşünüldüğünde ilişki kategorisinde sevgi kavramının öne çıkması beklenen bir durumdur. Yazı kategorisinde yüceltme ve heyecan kavramlarının öne çıkması, öğrencilerin kendilerinden yaşça büyük kişilere yazı yazması ve tanımadıkları kişiye yazılan metinlerde heyecanlı olmaları ile ilgili olduğunu düşündürmektedir.

Şekil 3 İletişim Kod-Teori Modeli

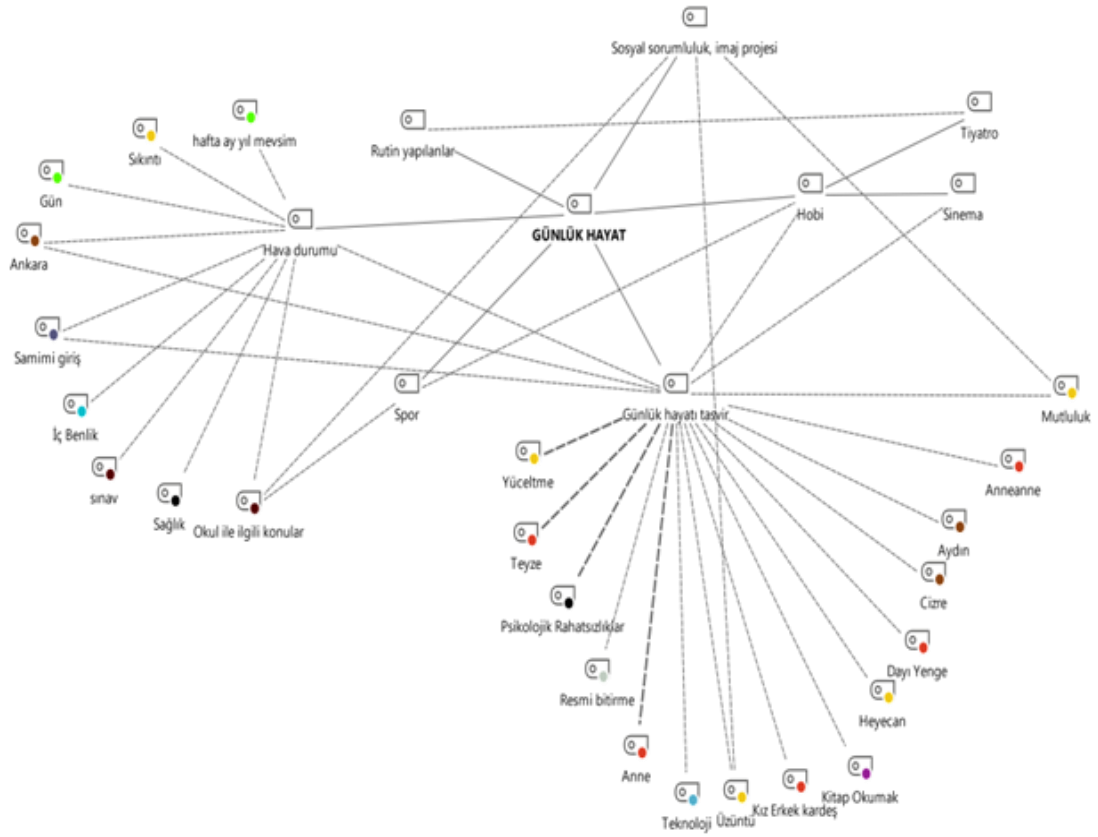
Eğitim: Okul (77) ve okulla ilgili olmasına rağmen bu temada ayrıntılı bilgi verildiği için sınav (37) alt kategorisi olmak üzere iki kategori oluşturulmuş ve toplam 114 kodlama yapılmıştır. Okulla ilgili metinlerde; "Devamsızlık oranım ilk defa bu kadar artış gösterdi. Bütün derslerimin de sabah başlıyor olması beni bu dönem çok yordu", "Hala her sabah zar zor kalkıp okula gidiyorum", "Okulumda devam ediyorum. Dersler devam ediyor. Dün kendim için bir şeyler yapmak istedim" gibi içerikler kullanılmıştır. Sınavla ilgili ise; "...bu da üst üste birikmiş ödevler, bitirilmesi gereken projeler ve çalışılması gereken sınavlar anlamına geliyor", "Ders çalışmaya başladım. Bu sefer de finaller geliyor", "Kitap okumayı özlediğimi itiraf etmeliyim tabi şu sıralar kitaplarımın yerini ders notları aldı, sağım solum önüm arkam makaleler ve ders içerikleri ile sobelenmiş durumda..." gibi içeriklerden bahsedilmiştir. Okulla ilgili konulara bakıldığında çeşitli projeler, kitap, teknoloji ve spor gibi farklı başlıkların ele alındığı görülmektedir. Okul sürecinde yorgunluktan bahsedilmesi beklenen bir durumdur. Fakat bu süreçte psikolojik rahatsızlıklardan bahsedilmesi, mevcut durumun abartılabildiğini veya sistem itibarıyla bazı sıkıntıların olabileceğini gösterebilir. Sınavla ilgili kategoride üzüntü duygusunun ve bedensel rahatsızlıkların öne çıkması öğrencilerin sınav dönemini ve sürecini iyi yönetemedikleri anlamına gelebilir.

Okul ve sınavla ilgili ortak payda olan hava durumu kodu her iki kategoride de İzmir'in havasının öğrencileri etkilediğini veya havanın insanların üzerindeki etkisini göstermektedir.

Şekil 4 Eğitim Kod-Teori Modeli

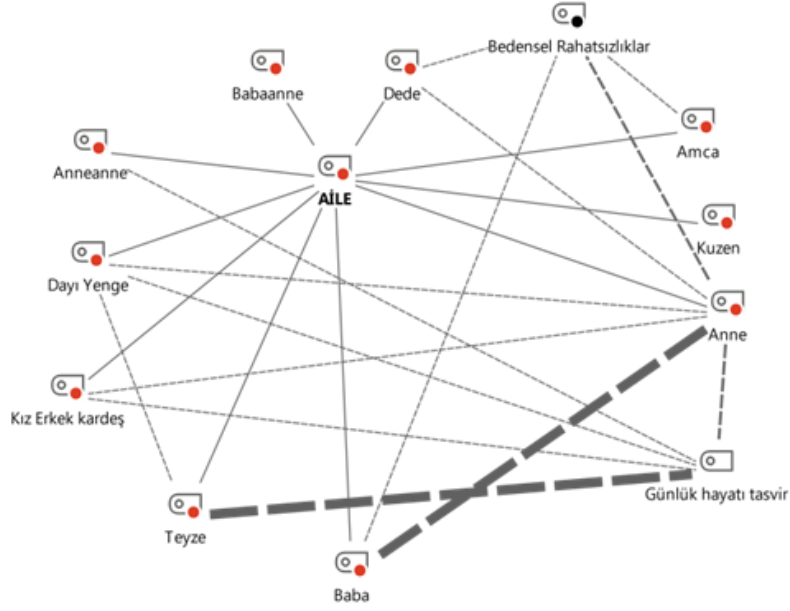
Günlük Hayat: Günlük hayat teması altında; günlük hayatı tasvir (100), hava durumu (96), hobi (23), spor (12), sosyal sorumluluk - imaj çalışmaları (10) ve rutin yapılanlar (6) olmak üzere altı kategori oluşturulmuştur. Toplam 247 kodlamanın yapıldığı günlük hayat temasında en çok günlük hayat tasviri (100) ve hava durumu (96) kategorileri öne çıkmaktadır. Günlük hayat tasvirinde; "Her şey monoton, hayat bu kadar monotonken yeni yazılar, şiirler yazamıyorum...", "Evden bile çıkmıyorum. Dizi izleyip, yemek yiyip duruyorum", "Son birkaç gündür yakın bir arkadaşımın fotoğraf çekmeye çıkıyoruz.... Sanırım fotoğraflarla uğraşmayı seviyoruz" gibi içeriklerden bahsedilmiştir. Hava durumu kategorisinde ise "Havalar epeyce soğudu", "Yağmurlu bir hafta sonu", "Ben kapalı ve soğuk havaları çok severim. Kişiliğimi yansıttığı için değil, sadece Adana'nın hiç soğumayan kışları ılık kalan yazları ise alev gibi olan havasından dolayı" gibi içerikler aktarılmıştır. Günlük hayat tasviri kategorisinde anne, teyze, psikolojik rahatsızlıklar ve yüceltme kavramlarının öne çıkması öğrencilerin gündelik hayatta en çok kimlerden bahsettiği, kendi ve çevreleri ile ilgili psikolojik rahatsızlıklar konusunu öne çıkardığı ve diğer insanları yüceltici yapıya sahip olduklarını göstermektedir.

Şekil 5 Günlük Hayat Kod-Teori Modeli

Aile: Aile teması altında; en çoktan aza doğru anne (20), aile (13), baba (11), teyze (9), kız-erkek kardeş (8), dede (5), dayı-yenge (5), amca (3), kuzen (3), anneanne (2), babaanne (1) kategorileri olmak üzere toplam 80 kodlama yapılmıştır. Anne kategorisinde; "Başımı annemin omzuna dayadım. Oh Allah'ım, annemin kokusu...", "Kısa sürede iyileşmezsem annem eve çağırıyor. Çünkü ilaç etki etmemeye başlıyor" gibi içeriklerden bahsedilmiştir. Aile kategorisinde; "Bugün ailemle, arkadaşlarımla birlikte pikniğe gittik", "kaç haftadır ailemin yanına gidemiyordum", baba kategorisinde; "Ayrıca babam zorlu bir ameliyata girdi, stresi beni sardı. Yoğun bakımdan henüz çıktı", "Babam çok şükür sağ salım Moskova'ya gidip geldi. Çok yorulmuş. Eve gelir gelmez hemen yatağına attı kendisini" gibi içerikler aktarılmıştır. Aile temasında anne ve baba kategorileri en fazla kodlanan kategorilerdir. Bu durum aile yapısı düşünüldüğünde beklenen bir çıkarımdır. Teyze ve günlük hayat kategorilerinin güçlü bir etkileşime sahip olması öğrencilerin hayatında teyze faktörünü ve günlük hayat dinamiklerinin ne kadar öneme sahip olduğunu göstermektedir. Anne kategorisi, baba kategorisine ek olarak günlük hayat ve bedensel rahatsızlıklar kategorileri ile de güçlü bir etkileşime sahiptir. Özellikle günlük hayat içerisinde geçmesi, annenin babadan daha fazla öğrencilerin günlük hayatı içerisinde olduğunu göstermektedir. Diğer bir

önemli husus, anneanne günlük hayat tasviri içerisinde geçerken, babaanne günlük hayat tasviri içerisinde geçmemiştir. Bu durum annenin günlük hayat içerisinde çocuğun hayatına daha fazla etkiye bulunmasının sonucu olabilir. Ayrıca kız-erkek kardeş kategorisinin anne kategorisi ve aile temasıyla etkileşimde olduğu ancak baba kategorisi ile etkileşimde olmadığı modellenen bir diğer husustur. Bu durum aile yapısında annenin baba ile "aracı" olabileceğini düşündürmektedir.

Şekil 6 Aile Kod-Teori Modeli

Hissedilen Duygu: Bu temada pozitif (120), negatif (64) ve diğer (12) olmak üzere üç kategoride toplam 196 kodlama yapılmıştır. Alt kategorilere bakıldığında yüceltme (38), umut (28), mutluluk (27), sıkıntı (22), sevgi (11), üzüntü (11), heyecan (11), umutsuzluk (10), özlem (8), hayal kırıklığı (5), karmaşa (4), huzur (3), karamsarlık (3), kırgınlık (3), korku (2), şükretme (2), kızgın (2), merak (2), intikam (1), kaygı (1), yorgunluk (1), şaşırma /hayret (1) olmak üzere toplam 196 kodlama yapılmıştır. Yüceltme kategorisinde; "Kim bilir siz onca hayat tecrübesini edinene kadar hangi yollardan geçtiniz? En ufak fırça darbesinin bile, resimde bir anlamı olmalı değil mi...", "Bunu ilerleyen yaşlarda olduğunuz için en iyi siz anlarsınız", "Sizler bizlere kültürümüzü öğreten ve değerlerimizi yaşatan insanlarsınız. En büyük saygıyı en büyük değeri sizler hak ediyorsunuz", umut kategorisinde; "...Umutluym. Umarım siz de öylesinizdir", "Ağaç yeşil, gök mavi, umut insanın yüreğinde filizlenmeyi bekliyor hep", Mutluluk kategorisinde; "... ve mutlu oluyorum. Çünkü dolu dolu bir yıl geçirmişim", "Bugün çok yoruldum ama stres atabildim. Bu yüzden yorgunluğumun yanında çok mutluyum", sıkıntı kategorisinde "Okula bile gitmedim üç gün.

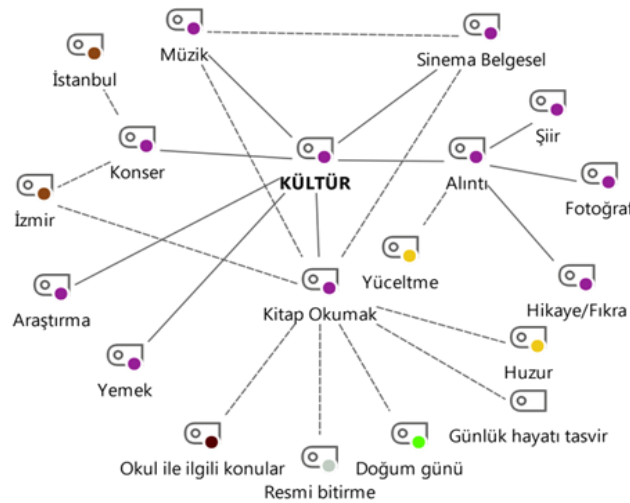
Canım hiçbir şey yapmak istemedi yani.”, “... yeni arkadaşlar ediniyorum. Biraz sosyalleşeyim artık çok sıkıldım” gibi içeriklerden bahsedilmiştir. Hissedilen duygu kategorisinde öğrencilerin birçok duygu kategorisi oluşturması duygusal yapılarının olduğunu göstermektedir. Modelde, heyecan ve mutluluk kavramlarının en fazla cümle içerisinde beraber geçmeleri ilk göze çarpan durumdur. Pozitif kategoride en fazla mutluluk alt kategorisi, negatif kategoride ise en fazla üzüntü kategorisi vurgulanmıştır. Öğrenciler günlük hayatta olanlara, okul çalışmalarına ve akrabalara yönelik üzüntü duygusu besleyebilmektedir. Ancak en fazla üzüntü sınavlara ilişkin yaşanmıştır. Bu durum öğrencilerin sınavlarını önemsediklerini göstermektedir. Bunlara ek olarak en fazla özlemin anne ve kardeşlere yönelik olduğu, intikam duygusunun arkadaşlık ve kızgınlıkla bağlantılı olduğu, mutluluğun ise en fazla İzmir ve Bursa ile birlikte açıklandığı görülmektedir. Bu içeriklerin öğrencilerin günlük hayatlarındaki gelişmeler ile ilgili olabileceği düşünülmektedir. Ancak özlem duygusunun en fazla anne ile birlikte babaya değil kardeşlere yönelik olması içi ilişkiler açısından düşündürücüdür. Çocukluk döneminden itibaren özellikle annenin çocukları ile olan iletişim ve etkileşimi onun farklı yönlerdeki gelişimini temelde etkilemektedir. Bu durum büyüme sürecinde değişiklikler gösterse de bireylerin annelerine olan ilgileri belli bir seviyenin üzerinde devam etmektedir (Erürker, 2007). Ancak baba ile birey arasında gerek kültürel, gerek yetiştirme tarzı gibi farklı nedenlerle yakın iletişim kurulamadığı görülebilmektedir.

Şekil 7 Hissedilen Duygu Kod-Teori Modeli

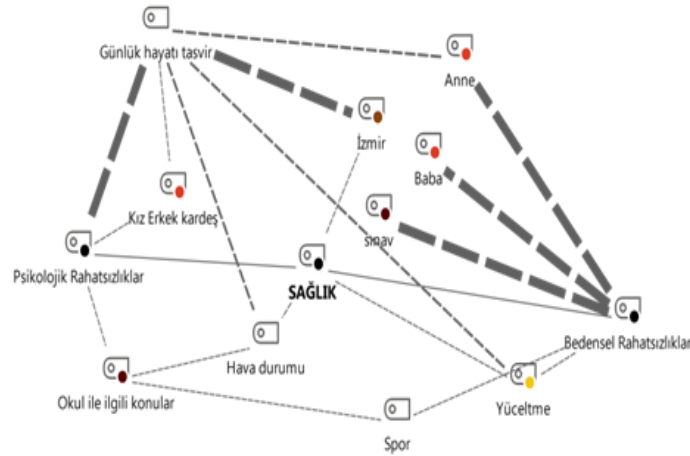
Kültür: Bu temada, alıntı (74), kitap okumak (20), sinema belgesel (6), müzik (5), konser (3), araştırma (1), yemek (0) olmak üzere altı kategoride toplam 109 kodlama yapılmıştır. Araştırmanın ilk başında varsayımsal kodlar oluşturulduğu için yemek kategorisi oluşturulmuş ancak bu konuda herhangi bir veriye rastlanmamıştır. Alıntı kategorisinde “Kanat ne ise kuşta, düşünce o’dur insanda”, “Sesini değil, sözünü yükseltmeli insan. Çünkü gök gürültüleri değil, yağmurlardır yaprakları yaşatan” gibi özlü sözler ile farklı şairlere ait şiirlere ve Nasreddin Hoca, Temel Reis gibi halk karakterlerinin hikâyelerine yer verilmiştir. Sinema-Belgesel kategorisinde “Bunun dışında bir gece topluluk arkadaşlarımla birlikte Rain Man adlı bir film izledik...”, “Bu hafta size geçen gün izlediğim bir belgeselden bahsedeceğim. Adı: Kedi. İstanbul’un Sokak Kedilerini anlatan, güzel, acıklı olmayan, sevimli bir belgesel” gibi içeriklerden bahsedilmiştir. Modelde kitap okuma başlığının İzmir, müzik, sinema-belgesel, okulla ilgili konular, doğum günü, günlük hayatı tasvir ve huzur kategori ve alt kategorileri ile etkileşimde olduğu görülmektedir. Bu durum öğrencilerin hayatlarının farklı alanlarında kitapla ilgili etkileşimlerinin olduğunu gösterse de kitap okuma kod sayısına bakıldığında, çok fazla kitap okunmadığı belirlenmiştir. Diğer kodlara bakıldığında konser kategorisinin İzmir ve İstanbul alt kategorileri ile birlikte kullanıldığı ve alıntılarda ise en fazla anlamlı sözlerin (“İnsan gençliğinde öğrenir, yaşlılığında anlar”, “Değiştiremeyeceğin şeylere odaklanırsan, mutluluğu kaybedersin” vb.) tercih edildiği görülmektedir. Bu da öğrencilerin anlamlı sözlerden etkilendiklerini göstermektedir.

Şekil 8 Kültür Kod-Teori Modeli

Sağlık: Sağlık temasında; bedensel rahatsızlıklar (31) ve psikolojik rahatsızlıklar (9) olmak üzere iki kategori oluşturulmuştur. Ayrıca genel anlamda sağlık temasından da üç kez bahsedilerek toplam 43

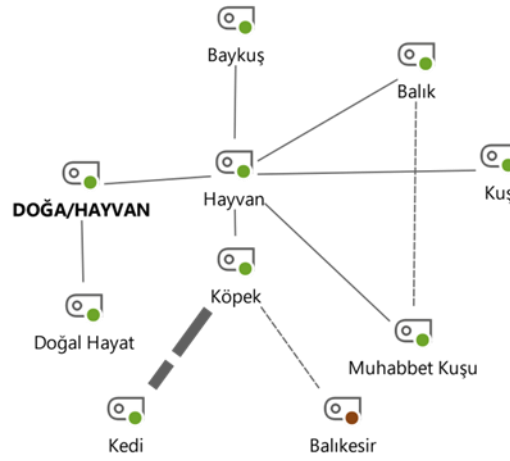
kodlama yapılmıştır. Psikolojik rahatsızlıklar kategorisine bakıldığında; “Bozuk bir ruh hali ve yorgun bedenimle söyleyebileceğim tek şey; ben bunu hak etmedim!”, “İlk girdiğimiz sınavların sonuçları açıklandı, bazıları beklediğim gibi gelmedi ve psikolojik olarak beni olumsuz etkiledi”, “Kilo takıntısı olan bir insandım önceden, anoreksiya başlangıcı vardı...” gibi içerikler ve bedensel rahatsızlıklara bakıldığında ise “Bir de soğuk alıyorum sanırım buna bağlı olarak her yerim ağrıyor”, “Bugün yine doktora gittim. Yine kulağımın içindeki akıntıyı temizledi.”, “Bu pazar günü içtiğim antibiyotikle birlikte aldığım üşütme ilaçlarının sedatif etkisi...” gibi içeriklerden bahsedilmiştir. Psikolojik rahatsızlıklar en fazla günlük hayatı tasvir ederken kullanılmıştır. Psikolojik rahatsızlıklara ayrıca okulla ilgili konularda ve kız erkek kardeş alt kategorilerinde değinilmiştir. Öğrencilerin psikolojik rahatsızlıklar konusunda günlük hayatlarının öne çıkması dikkat çekici bir durumdur. Bu durum, öğrencilerin günlük hayatlarında bazı sorunlara sahip olduğu ve bu sorunları yeterli düzeyde çözemeyebildikleri şeklinde açıklanabilir. Bedensel rahatsızlıklar ise en fazla sınav, baba, anne kategorilerinde kullanılmıştır. Bedensel rahatsızlıklara ayrıca spor ve yüceltme alt kategorilerinde de değinilmiştir. Bedensel rahatsızlıklarda sınav, anne ve baba kategorilerinin geçmesi sorun ve çözüm kavramlarını işaret edebilir. Sağlık teması, hava durumu, İzmir ve yüceltme alt kategorileri ile de etkileşim halindedir. Bu durum da yine sağlıkla hangi kavramların birleştirildiğini göstermektedir

Şekil 9 Sağlık Kod-Teori Modeli

Doğa/Hayvan: Doğa/Hayvan temasında hayvan (31), doğal hayat (4) olmak üzere iki kategori oluşturulmuştur. Hayvan kategorisinin altında kedi (10), genel olarak hayvan (8), köpek (7), muhabbet kuşu (3), kuş (1) ve balık (1) alt kategorileri ile toplam 38 kod oluşturulmuştur. Hayvan kategorisinde “Bu iki mininin isimleri yok. Hayvanlar doğanın içinden doğanın kendisidir.”, “Bazı marketlerde indirim başladı,

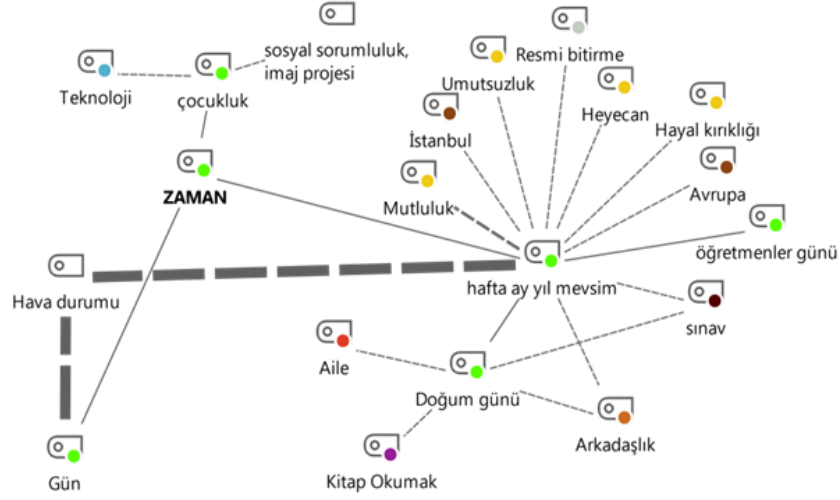
hayvan mamalarında. Dışarıda üşüyen, aç kalan sayısız kedi köpek var.”, doğal hayat kategorisinde ise “Günlerce o sarı rengi düşündüm, her düşündüğümde doğanın abartısız, çabasız mükemmelliği bana huzur verdi, kendimi iyi hissettirdi”, “Doğaya, hayvanlara, ağaçlara ve çevremizdeki birçok varlığa baktıkça farkına varıyorum” gibi içeriklerden bahsedilmiştir. Doğa/Hayvan Kod Teori Modeline bakıldığında en fazla köpek ve kedi alt kategorilerinin aynı cümle içinde geçtiği görülmektedir. Kedi ve köpeğin sosyal hayattaki yeri modele de yansımıştır. Ayrıca muhabbet kuşu ile balığın da aynı cümle içinde geçtiği anlaşılmaktadır. Baykuş hariç ismi geçen hayvanlar Türkiye’de ev içinde beslenmeye en uygun ve en yaygın olan hayvanlardır. Bu nedenle öğrencilerin kullandıkları düşünülmektedir.

Şekil 10 Doğa/Hayvan Kod-Teori Modeli

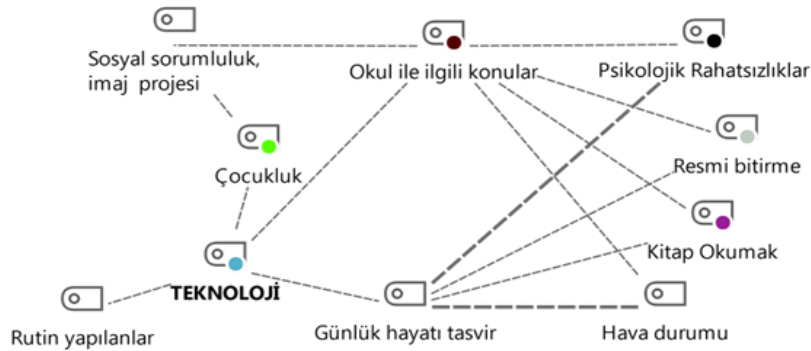
Zaman: Zaman temasında “hafta, ay, yıl, mevsim” (60), gün, (25) ve çocukluk (3) kategorilerinde toplam 88 kodlama yapılmıştır. “hafta, ay, yıl, mevsim” kategorisinde “Eylül ayında açık öğretimi bırakma kararı aldım ve bıraktım”, “Bu satırları yazmaya başlamadan birkaç dakika önce saat 12’yi geçti. Yani 2017 yılının son Pazartesi gününün içerisindeyiz.”, gün kategorisinde; “Bugün de pazar...”, “...Yine bir cumartesi, hava bugün yağmurlu...”, ve çocukluk kategorisinde ise “Küçükken çok severek yediğim fakat sonra üretimi duran bir bisküviyi tekrar raflarda gördüm bu hafta ve çok sevdim.”, “Oyun demişken ben 90’lar neslinin son temsilcilerinden olarak az da olsa sokakta oynama fırsatını yakalamış şanslı çocuklardım.” gibi içeriklerden bahsedilmiştir. Hafta ay yıl mevsim kategorisine bakıldığında farklı duygular görülmekle beraber en fazla mutluluk kavramının kodlandığı anlaşılmaktadır. Ayrıca doğum günü alt kategorisinde aile, kitap okumak, arkadaşlık ve sınav kavramları kodlanmıştır. Bu durum doğum günlerinde öğrenciler için en önemli kavramları da ortaya koymaktadır. Hafta ay yıl mevsim kategorisi ile gün kategorisi hava durumu kavramıyla sıkı bir ortak payda göstermektedir. Her iki kavramın da

zamansal kesitleri ifade etmesi ve bu kesitler içerisinde hava durumunun etkileyici olması modelde de açığa çıkmaktadır.

Şekil 11 Zaman Kod-Teori Modeli

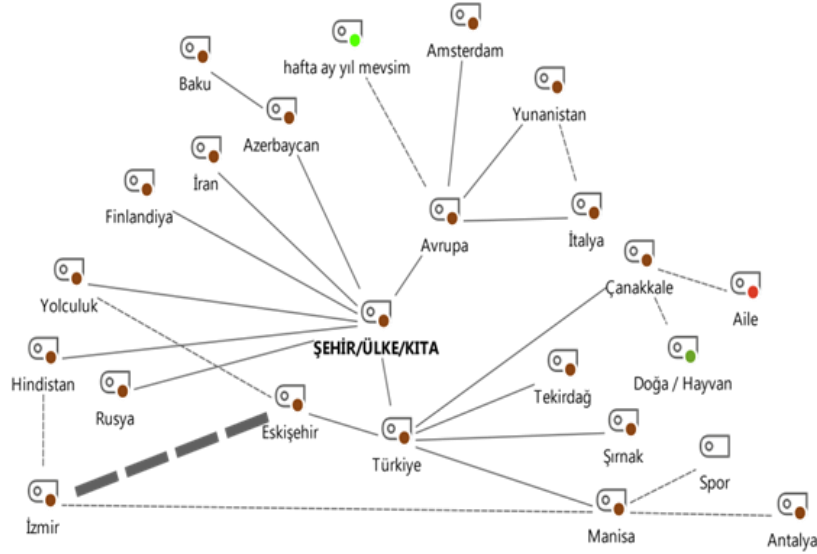
Teknoloji: Teknoloji temasında alt kategori bulunmamaktadır. Bu temada toplam 14 kodlama yapılmıştır. Kodlanan cümleler; “Çıkışta sonucumu alabildim. Ne kadar teknoloji çağı”, “Elektronik cihazlar konusunda sıkıntılıyım”, “Bu aralar çok fazla bilgisayar oyunu oynamaya başladım yine” gibi içeriklere sahiptir. Teknoloji Kod Teori Modeline bakıldığında günlük hayatı tasvir, hava durumu ve psikolojik rahatsızlıklar gibi alt başlıklarının ortak etkileşim yoğunluğu görülmektedir. Ayrıca teknolojinin, rutin yapılanlar, okul ile ilgili konular, günlük hayat tasviri ve çocukluk gibi diğer temalardaki alt kategorilerle bağlantı gösterdiği anlaşılmaktadır.

Şekil 12 Teknoloji Kod-Teori Modeli

Şehir/Ülke: Şehir/Ülke/Kıta temasında Türkiye (225) kategorisi içinde İzmir (120), İstanbul (34), Ankara (18), Balıkesir (12), İzmit (6), Bursa (5), Muğla (5), Antalya (5), Manisa (3), Eskişehir (3), Aydın (3),

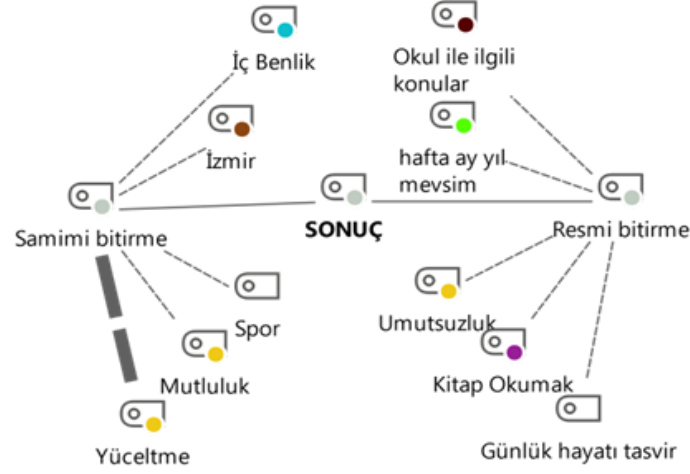
Çanakkale (2), Denizli (2), Kars (2), Adana (2), Şırnak (1), Tekirdağ (1), Kastamonu (1) alt kategorileri bulunmaktadır. Avrupa (10) kategorisinde İtalya (4), Amsterdam (2), Yunanistan (2) ve genel olarak Avrupa (2) alt kategorileri bulunmaktadır. Ayrıca Rusya (2), Finlandiya (1), Azerbaycan (1), Hindistan (1), İran (1) ve yolculuk genel başlık (2) olmak üzere farklı kategoriler bulunmaktadır. Şehir/Ülke/Kıta temasının toplam kod sayısı 243'tür. Şehir/Ülke/Kıta Kod Teori Modeline bakıldığında İzmir ve Eskişehir arasında büyük bir etkileşim yoğunluğu görülmektedir. Ayrıca İzmir-Manisa-Antalya üçlüsünün etkileşimde olduğu, Çanakkale'de doğa/hayvan ve aile alt kategorilerinin, Avrupa'da İtalya, Yunanistan ve Amsterdam'ın öne çıktığı, İtalya ve Yunanistan arasında bir etkileşimin olduğu, Türkiye'nin denizden ve karadan komşusu olmayan ülkelerde Finlandiya, Hindistan, komşularında ise, İran, Azerbaycan, Rusya ülkelerinin öne çıktığı görülmektedir.

Şekil 13 Şehir Ülke Kod-Teori Modeli

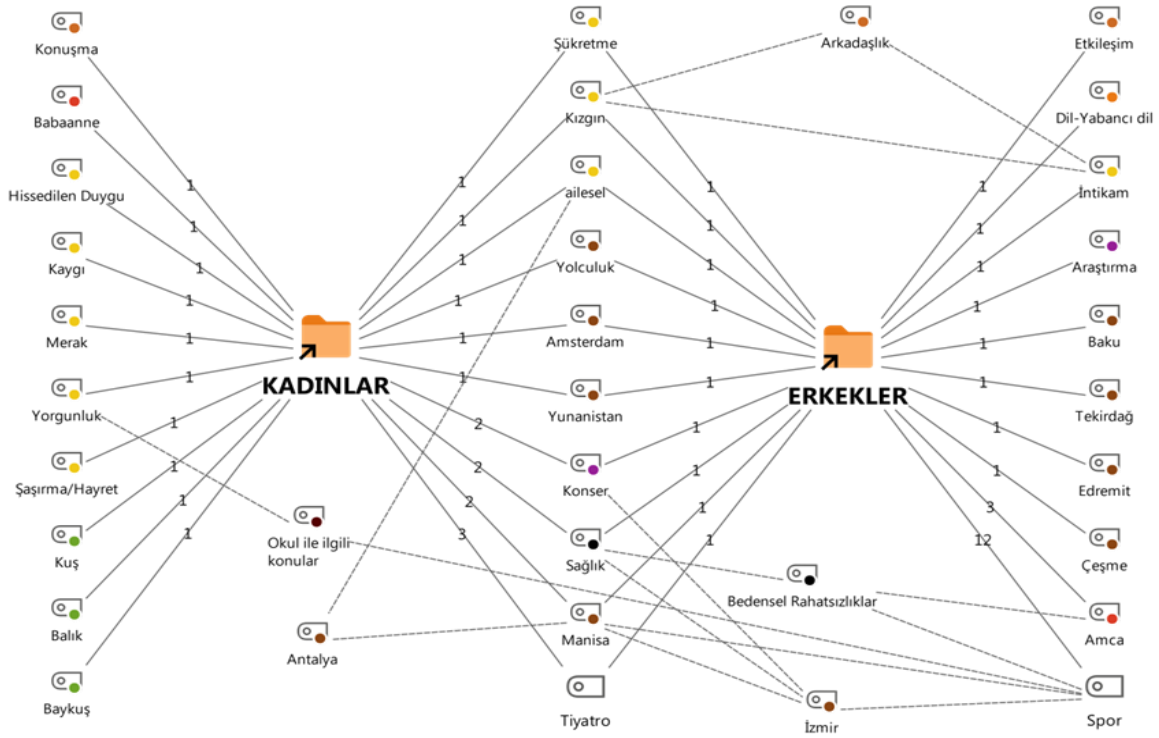
(Mektup) Sonuç: Sonuç temasında samimi bitirme (285) ve resmi bitirme (63) olmak üzere toplam 348 kodlamayı içeren iki kategori belirlenmiştir. Samimi bitirme kategorisinde; "Sağlıcakla kal T. amca", "Bir sonraki mektubuma kadar sağlıcakla kal S. amca, görüşmek dileğiyle.", "Allaha emanet olun. Selam eder, ellerinizden öperim" ve resmi bitirme kategorisinde; "Kendinize iyi bakın", "İyi günler", "Esen kalın, kendinize iyi bakın" gibi içerikler kullanılmıştır. Sonuç Kod Teori Modeline bakıldığında samimi bitirmelerde en fazla yüceltme duygusu alt kategorisinin öne çıktığı ve mutluluk alt kategorisinin yer aldığı görülmektedir. Samimi bitirme cümlelerinde İzmir, iç benlik ve spor diğer bahsedilen konulardır. Resmi bitirme kategorisine bakıldığında ise okul ile ilgili konuların, günlük hayatın, kitap okumanın ve

zaman kesitlerinin öne çıktığı görülmektedir. Ayrıca resmi bitirme cümlelerinde umutsuzluk duygusunun bulunduğu anlaşılmaktadır. Samimi bitirme cümlelerinin, resmi bitirme cümlelerinden neredeyse altı kat fazla olması Türkiye’de içinde yaşanılan kültüre bağlanabilir.

Şekil 14 Sonuç Kod-Teori Modeli

Kadın ve erkeklerin kıyaslamasına yönelik iki vaka modelinde; kadınlarda hayvanlar ve duygusal kavramlar, aile içerisinde babaanne ve konuşma kategorilerinin kodlandığı görülmektedir. Erkekler bakıldığında, erkeklerin en fazla spor ve amca kavramlarına vurgu yaptığı anlaşılmaktadır. Bunlara ek olarak erkeklerde yer (şehir/ilçe ve ülke) isimleri, araştırma, dil-yabancı dil ve etkileşim alt kategorileri kodlanmıştır. Erkeklerde kodlanıp kadınlarda kodlanmayan intikam duygusu alt kategorisi bulunmaktadır. Duygu (şükretme, kızgın), yer isimleri (Amsterdam, Yunanistan, Manisa) sosyal hayat (konser, tiyatro), sağlık ve aile kategorilerinin her iki cinsiyet için de ortak kategoriler olduğu görülmektedir. Ayrıca kızgınlık ve intikam kavramları arkadaşlık kategorisinde birleşerek yalnızca erkeklerde etkileşim oluşturmuştur. Yine yalnızca erkeklerde, spor, amca ve sağlık, bedensel rahatsızlıklar alt kategorisi üzerinden; ek olarak spor ile Manisa, İzmir alt kategorisi üzerinden etkileşime sahiptir. Özetle kadınlarda duygusal yapının ağır basabildiği, hayvanlara duyarlılığın daha fazla olabildiği erkeklerde gezi ve sporun daha öne çıktığı söylenebilir.

Şekil 15 Kadın ve Erkekler İçin İki Vaka Modeli

Toplam 56.502 sözcük içerisinde 18.954 sözcük Maxqda programı tarafından otomatik olarak frekans tablosuna dâhil edilmiştir. Çalışmanın amacı kapsamında en çok tekrar edilen metaforlara bakılmış ve ilk 100 içerisinde olan ilk 10 somut ve ilk 10 soyut metafor ele alınmıştır. Söz konusu metaforlar toplu olarak ekte Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1 Soyut ve Somut Metaforlar

SOYUT METAFORLAR				SOMUT METAFORLAR		
	Metafor Adı	Frekans	%	Metafor Adı	Frekans	%
1	İyi	406	0,72	Mektup	436	0.78
2	Güzel	384	0,68	İnsan	178	0.31
4	Hafta	273	0,48	Sevgili	109	0.19
5	Gün	243	0,43	Büyük	95	0.17
6	Yıl	204	0.36	Amca	81	0.14
8	Zaman	196	0,35	İzmir	69	0.12
9	Şey	182	0.32	Arkadaş	58	0.10
10	Mutlu	168	0,30	Kitap	57	0.10
11	Vakit	78	0.14	Dolu	56	0.10
13	Bugün	70	0.12	Soğuk	56	0.10
14	Kötü	67	0.12			
15	Zor	64	0.11			
16	Merak	55	0.10			

Soyut metaforlara bakıldığında öğrencilerin cümlelerinde çoğunlukla zaman vurgusu yaptıkları ve sıfat kullandıkları görülmektedir. Öğrenciler için yaş ve eğitim dönemi olarak zamanın büyük önemi vardır. Resmi eğitim süreci belli bir yıllla sınırlıdır ve bu süreçte öğrencilerin ellerinden geleni yapması gerekmektedir. Sıfatlara bakıldığında ise tüm sıfatların pozitif yönde olduğu görülmektedir. Öğrencilerin cümlelerine bakıldığında iyi, güzel ve mutlu metaforlarını günlük yaşamlarına ve geleceğe ilişkin cümlelerde kullandıkları görülmektedir.

Somut metaforlara bakıldığında ise yazılı iletişim, etkileşim ve yazılı diyalog için büyük önem taşıyabilen mektup metaforu, sistem yürütücüsü insan metaforu, aşkı temsil edecek sevgili metaforu, büyüklük, akrabalık ve saygıyı ifade edebilen amca metaforu, yuva, yaşanan yer ve hayatın geçirildiği mekânı ifade eden İzmir metaforu, etkileşimde bulunulan canlı olarak arkadaş metaforu, yeni dünyaları anlamayı, algılama düzeyimizin gelişmesini sağlayan kitap metaforundan bahsetmek mümkündür. Sıfat olarak sadece büyük metaforuyla karşılaşılmaktadır.

SONUÇ

Geleneksel yazılı iletişim ortamlarından biri olan mektuplar, diğer yazılı iletişim ortamları gibi bilginin üzerinde odaklanılarak oluşturulması, aktarılması ve arşivlenmesi bakımından büyük öneme sahiptir. Ege Üniversitesi'nde lisans eğitimi alan halkla ilişkiler öğrencilerinin geleneksel iletişim ortamlarından biri olan mektup üzerinden iletişim kurarken en çok hangi soyut ve somut metaforlar üzerinde durduklarının incelendiği bu çalışmada 437 mektup incelenmiş ve Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü öğrencilerine ilişkin aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğrenciler mektuplarında veda veya bitirme cümlelerinden çok giriş cümleleri kullanmaktadır. Giriş cümlelerinde en fazla samimi cümleler tercih edilmiştir. Bu durumun Anadolu kültürünün yapısı ile ilgili olduğu düşünülebilir. Samimi girişlerde ise konu olarak en fazla hava durumundan bahsedilmesi öğrencilerin özel bir konu bulamaması veya hava durumundan çok etkilendikleri anlamına gelebilir.
- Mektuplara bakıldığında öğrencilerin iç benliklerine ilişkin çok ayrıntıya girmedikleri görülmektedir. Bu durum tanımadıkları insanlara karşı temkinli olduklarını düşündürmektedir. Öğrenciler iç benliklerine ilişkin içerikleri en fazla hava durumu ve samimi bitirme cümlelerinde aktarmışlardır.

- Öğrenciler, iletişim konusunda en fazla arkadaşlık ve etkileşimden bahsetmektedirler. Bu durumun içinde buldukları eğitim ortamından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ek olarak halkla ilişkiler öğrencilerinin iletişimle ilgili yazı, konuşma, dil gibi alt kategorilerden yüksek kod sayısına ulaşamamış olması düşündürücüdür.
- Öğrenciler eğitim ile ilgili bahsettikleri cümlelerde, sosyal sorumluluk çalışmaları, yorgunluk, teknoloji, spor ve kitap okumak gibi (beklenen) farklı içerikler kullanmışlardır. Sınavla ilgili cümlelerde üzüntü ve bedensel rahatsızlıklarla ilgili konulardan sıklıkla bahsedilmiştir. Bu durum, sınavla ilgili hayal kırıklıkları ve sınavların bazı bedensel rahatsızlıklarla bütünleştirildiği anlamına gelebilir.
- Öğrenciler mektuplarında günlük hayatlarından oldukça fazla bahsetmektedir. Özellikle hava durumu sıklıkla vurgulanmaktadır.
- Öğrencilerin kendilerine hobi bulma veya hobi edinme konusunda çok başarılı olmadıkları görülmektedir. 2002 kodlamanın yalnızca 23'ü hobi ile ilgilidir. Bunların biri işaret dili ile ilgili diğerlerinin tamamı müzik, resim, sinema ve tiyatro izleme veya çok azı bunlarla uğraşma üzerinedir.
- Yazılan mektuplarda anneden sonra en fazla genel olarak aileden ve babadan bahsedilmiştir. Anne ve babadan sonra en çok bahsedilen akrabanın teyze olması da bir diğer önemli husustur. Teyzenin bulunduğu sıra, anne ile etkileşimin daha fazla olması ile açıklanabilir. Diğer yandan hiçbir mektupta haladan bahsedilmemiştir. Bu veriler ışığında aile içindeki iletişimde güçlü karakterin veya etkileşimi sağlayan kişinin anne olduğunu söylemek mümkündür.
- Öğrencilerin bahsettikleri pozitif duygular, negatif duygulardan neredeyse iki kat daha fazladır. Pozitif duygularda diğer alt kodlarla en fazla etkileşim içinde olan mutluluk duygusu iken negatif duygularda üzüntüdür. Hissedilen kodlara genel olarak bakıldığında, mektup yazılan kişiyi yüceltme duygusu öne çıkmaktadır. Bu durum kültürel belleğimizde yaşlıların değerli görülmesi ile ilişkili olabilir. Mutluluk ve heyecan ile üzüntü ve sınav arasında alt kod olarak büyük bir etkileşim bulunmaktadır. Bu etkileşim, öğrencilerin mutlu zamanlarında heyecana sahip olduklarını ya da tam tersini ve sınavlarda üzüntü duyduklarını gösterebilir.
- Öğrenciler kültürel konularda müzik, konser, yemek, sinema-belgesel, araştırma vb. öngörülen kavramlardan bahsetmişlerdir. Kültür konusunda en fazla alıntı kategorisi kodlanmıştır. Kitap

okumak kültür konusunda en fazla diğer alt kategorilerle etkileşim sağlayan başlık olmasına rağmen, kod sayısı bakımından düşüktür. Bu noktadan hareketle öğrencilerin çok fazla kitap okudukları söylenememektedir.

- Bedensel rahatsızlıklardan bahsederken anne, baba ve sınavın, psikolojik rahatsızlıklarda da günlük hayatın tasvirinin vurgulanması dikkat çekicidir. Öğrenciler bedensel rahatsızlıklarını ebeveynleri ve sınavları ile birleştirmektedir. Psikolojik rahatsızlıkların ise günlük hayattan bahsederken ele alınması, bu tür rahatsızlıkların çevre (dış) konularla birleştirildiğini göstermektedir.
- Öğrenciler doğaya ilişkin en fazla hayvanlardan bahsetmişlerdir. Hayvan kategorisinde ise kedi ve köpek ilk sıradadır. Öğrencilerin doğaya ilişkin bitki ve diğer konulardan bahsetmemesi düşündürücüdür.
- Öğrenciler zamana ilişkin en fazla hafta, ay, yıl, mevsim kategorisinden bahsetmişlerdir. Öğrencilerin zaman, amaç/hedef planlaması gibi konulardan herhangi bir cümlede bahsetmemesi, zamanı profesyonel bir şekilde kullanmadıkları anlamına gelebilir.
- Öğrenciler teknoloji ile ilgili olarak; günlük hayatı tasvir ederken, rutin yapıları anlatırken, çocukluk ve okul ile ilgili konuları anlatırken bahsetmektedirler. Teknoloji ile ilgili kod sayısının az olması ve belli teknolojik uygulamalardan bahsedilmemesi, öğrencilerin teknolojik cihaz ve gelişmelere yönelik ilgilerinin az olabileceği anlamına gelebilir.
- Şehir Ülke Kıta temasında en çok öne çıkan Türkiye ve İzmir, İstanbul, Ankara alt kategorileridir. Bu sonuç, çalışmanın Ege Üniversitesinde olması ve büyük şehir nüfusları düşünüldüğünde beklenen bir durum olarak düşünülebilir. Yunanistan ve İtalya'nın, Türkiye'nin denizden ve karadan komşusu ve tatil ülkeleri olması nedeniyle isimlerinin vurgulandığı düşünülmektedir. Türkiye, 2011 yılından beri Suriye'den göç aldığı (Ağır & Sezik, 2015, s. 96) ve Irak gibi diğer bazı ülkelerden mülteci kabul ettiği halde komşu ülkeler arasında Suriye ve Irak'ın geçmemesi düşündürücü bir durumdur.
- Yazılan mektupların sonuç kısımları çoğunlukla samimi cümlelerle bitirilmiştir. Bu durumun kültürel nedenlerle gerçekleştiği düşünülmektedir. Samimi bitirme cümlelerinde en fazla yüceltme içeriği ile karşılaşıldığının, yaşça ileri olanlara sosyal hayatta değer verilmesi ile ilgili olabileceği düşünülmektedir.

- Mektupların hiçbirinde herhangi bir felsefi, sosyolojik, tarihi açıklama veya söyleme rastlanmamıştır. Bu durum öğrencilerin eğitim sistemleri ve programlarının içeriği ile ilgilendikleri konular açısından düşündürücüdür.
- Tüm başlıklara ilişkin kadın ve erkeklerin kıyaslamasına bakıldığında, kadınların mektuplarında hissedilen duygu ve doğa-hayvan kategorilerinin, erkeklerin ise şehir/ülke/kıta kategorisinin öne çıkmasının nedeni, kadın ve erkeğe atfedilen toplumsal kimlik ile açıklanabilir. Kadınlarda konuşmanın, erkeklerde ise etkileşimin öne çıkması derinlemesine araştırılabilecek bir sonuçtur. Bu konu ayrıntılı bir şekilde incelenebilir. 2002 kodlamanın yalnızca 12 tanesi spor ile ilgilidir. Bu kodlamaların tamamı yalnızca erkek kategorisinde yapılmış ve dört kez düzenli spordan bahsedilmiştir. Buradan hareketle kadın öğrencilerin hiç spor yapmadıkları, erkek öğrencilerin ise çok az spor yaptıkları veya öğrencilerin hayatında sporun yeterince yer almadığı söylenebilir. Öğrencilerin spor yapıp anlatmaya değer bulmamaları bir diğer ihtimaldir.
- Mektupların tamamına bakıldığında soyut veya somut çok fazla metafor kullanılmadığı görülmüştür. Bu durum öğrencilerin mektuplarında genellikle günlük hayatlarını tasvir etmeleri ile ilgili olabilir. Metaforlarda zaman, sıfat, yer, insan, nesne ve arkadaşlığa ilişkin kullanımlar öne çıkmaktadır.

Sonuç olarak öğrenciler en fazla günlük hayatlarından, sonrasında içinde bulunulan veya gezilmek istenen şehir/ülke ve hissedilen duygudan bahsetmektedir. Mektup yazan öğrencilerin yaş ve eğitim dönemleri göz önüne alındığında günlük hayat konularının ilk sırada olması beklenmeyen bir durumdur. Çalışmanın ilk sorunsalında amaçlara yönelik konulardan bahsedilmesi beklentisi karşılanamamıştır. Yazılı iletişimde öğrenciler ailelerinde en fazla anne ve babalarından bahsetmektedir. Ayrıca öğrenciler, kültürel konular içerisinde en çok özlü sözler, kitap okumak ve sinemadan bahsetmişlerdir. Arkadaşlık ilişkilerinde en fazla birlikte geçirilen zaman, arkadaşının özel günü ve etkileşimden bahsedilmiştir. Ayrıca yazılı iletişim kurarken kadınların en fazla duygusal konuları ve hayvanları ele aldığı, erkeklerin ise daha çok gezi yerleri ve spor konuları üzerinde durduğu görülmektedir.

EXTENDED ABSTRACT

Communication, which exists in the history of human kind, has possessed characteristics such as persistence, repeatability, time-independent as transferability with the invention of writing. Written

communication and the invention of writing have provided a new perspective/convenience to the problem of time and distance in personal and social communication. Written communication is a persistent communicative action that expresses not only one's social aspects but also his or her impressions or thoughts about social life. In this regard, it can be said that writing is the most effective and long-lasting form of communication. Written communication, which is separated from verbal communication due to some of the characteristics it has, is often far from complex syntax and uncompleted expressions. Written communication has some advantages thanks to its persistence, transferability and archiving characteristics, and some disadvantages such as the inability of the source to see the feedback of the receiver and the inability to create a fast process based on the flow of communication.

Reports, directives, articles, proceedings, press releases, flyers, books, written printed notes and all kinds of content sent electronically are included in the scope of written communication. Letters, which are gradually used less and express interaction between two people, are also examples of the type of written communication. Although the use of paper letters is reduced with the development of new communication technologies, these texts may be preferred in communication due to their use on the basis of bureaucratic tradition in national or international diplomatic communication, maintaining private communication between two people and having a nostalgic value. The style and language which is used in the letter can vary according to the purpose of writing the letter, the intimacy of the writers, the cultural values they have, and the level of education. There are four different types of letters: private, literary, formal and open. The private letters discussed in this study can be explained by their structures as having a subjective narrative, a reflection of emotion, and no boundaries in terms of the subject. At this point, it is possible to say that the letters have very significant psychoanalytic content in the field of social sciences because of some characteristics. The fact that such letters are nonfictional and provide secure data is of great importance to those who conduct analysis on this subject.

The aim of this study is to determine which abstract and concrete metaphors are most used by public relations students who are studying at Ege University when communicating through a letter, which is one of the traditional communication media. The problem of the study consists of questions such as the subjects that public relations students talk about most when communicating in writing is

whether their education or goals, for whom they talk most about their families, what cultural issues they mention, and what men and women are dealing with differently. The universe of the study consists of 437 letters written by 97 students in the community service practices course taught in the department of Public Relations and Publicity, Faculty of Communication at Ege University in the 2017-2018 academic years. Since the entire universe was examined, no sample was taken. The limitations of the study are that the letters that are not written regularly or missing until the visa or final process are not accepted, the letters are asked to be sent to a designated institution and the letters must be written weekly. The criteria for inclusion are that a student has to write at least four letters and that the letters are 10 lines and above. In this respect, content and descriptive analysis have been used to in data evaluation. The data analyzed within the framework of content and descriptive analysis were classified in Maxqda 2018 program and metaphors were determined with abstract and concrete codes.

At the end of the analysis, it was determined that the subject that public relations students talked about most was not their education and goals but their daily lives, the city/country in which they were or wanted to be visited and their feelings. The students mostly communicate with their mothers and then with their fathers in their dialogue with their families. The students talked about the expected concepts such as music, concert, food, cinema-documentary and research on cultural subjects. Although reading books is the topic that provides the most interaction with other subcategories in terms of culture, it is low in number of codes. From this point of view, it cannot be said that the students read too many books. The time spent together, the special day of the friend and the interaction are mostly mentioned in friendship relations. In addition, it is seen that women mostly handled emotional subjects and animals, men mostly focused on travel destinations and sports subjects during written communication.

KAYNAKÇA

- Ağır, O., & Sezik, M. (2015). Suriye'den Türkiye'ye yaşanan göç dalgasından kaynaklanan güvenlik sorunları. *Birey ve Toplum Dergisi*, 5(9), 95-123.
- Akay, E. Ş. (2019). İçerik analizine giriş. B. L. Berg, H. Lune, & A. Arı (Dü.) içinde, *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (s. 343-379). Konya: Eğitim Kitabevi.
- Aktaş, Ş., & Gündüz, O. (2011). *Yazılı ve sözlü anlatım & okuma - dinleme - konuşma - yazma* (15. Baskı). Ankara: Akçağ Yayıncıları.

- Altınöz, M., & Parıldar, C. (2000). *Yazışma teknikleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Applebee, A. N. (1984). Writing and reasoning. *Review of Educational Research*, 54(4), 577-596.
- Baş, T., & Akturan, U. (2017). *Sosyal bilimlerde bilgisayar destekli nitel araştırma yöntemleri* (3. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Batu, M., & Kalaman, S. (2018). İletişimde kavramsal çerçeve: 2000 yılı sonrasında Türkiye'deki yayınlar üzerine bir inceleme. *Selçuk iletişim*, 11(1), 19-39.
- Bereiter, C., & Scardamalia, M. (1987). *Psychology of education and instruction*. Hillsdale: Erlbaum.
- Bozkurt, F. (2017). *Türkiye Türkçesi* (5. Baskı). Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.
- Dara, R. (2000). *Yazılı anlatıma giriş*. Bursa: Asa Kitabevi.
- Demiray, K. (1998). *Temel Türkçe sözlük*. İstanbul: İnkılap Yayınevi.
- Devellioğlu, F. (2013). *Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik lugat*. Ankara: Akaydın Kitabevi.
- Doğan, M. (2015). *Temel büyük Türkçe sözlük*. İstanbul: Bahar Yayınları.
- Emig, J. (1977). Writing as a mode of learning. *College Composition and Communication*, 28(2), 122-128.
- Erürker, B. (2007). Aileye ve parçalanmış aileye sahip 5-6 yaş çocuklarının bilişsel işlevlerinin karşılaştırılması. *Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji, İnsan Bilimleri ve Felsefe Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul.
- Göçer, A. (2010). Türkçe öğretiminde yazma eğitimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(12), 178-195.
- Güçlü, İ. (2019). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Günay, D. (2007). *Metin bilgisi*. İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.
- Gürdal, D. (2008). *Genel ve teknik iletişim*. Trabzon: Murathan Yayınları.
- Kalaman, S. & Çelik, F. (2019). Türkiye'deki evli bireylerin sosyal medya kullanımlarının evlilikleri üzerine etkisi: Nitel bir araştırma. *Opus Dergisi*, 13(19), 424-453.
- Kantemir, E. (1997). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Klein, P. D. (2000). Elementary students' strategies for writing-to-learn in science. *Cognition and Instruction*, 18(3), 317-348.
- Küçük, M. (2017). Yazılı iletişimin önemi, iş mektuplarının elektronik ortamda düzenleme usul ve esasları. *2nd International Congress on Political, Economic and Social Studies - ICPESS*, (s. 127-144). 19-22 May.
- Leedy, P. L., & Ormrod, J. E. (2005). *Practical research: planning and design* (8th Edition). Upper Saddle River: Pearson-Merrill-Prentice Hall.
- Lemke, J. L. (1990). *Talking science: language, learning and values*. New Jersey: Ablex.
- Neuendorf, K. A. (2017). *The content analysis guidebook*. London: SAGE Publications.
- Nonaka, I., Toyama, R., & Konno, N. (2000). SECI, Ba and leadership: a unified model of dynamic knowledge creation. *Long Range Planning*, 33(1), 5-34.

- Okurer, C. (1967). *Kompozisyon öğretimi*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Özdemir, E. (1967). *Örnekli ve uygulamalı yazma tekniği*. Ankara: Üçler Yayını.
- Poe, M. T. (2019). *İletişim tarihi - konuşmanın evriminden internete medya ve toplum*. (U. Y. Kaya, Çev.) İstanbul: Isık Yayınları.
- Sever, S. (2015). *Türkçe öğretim ve tam öğrenme* (6. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Soyadı, A. (2020, Temmuz). Çalışma Başlığı. *Selçuk İletişim*, 13(2), 1-12.
- Tanrıverdi, H., & Köksal, G. (2019). Etnografik araştırma. Ş. Aslan (Dü.) içinde, *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri - tasarımlar için bir rehber* (s. 245-254). Konya: Eğitim Kitabevi.
- Tutar, H. (2002). *Mesleki yazışma teknikleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.